

Tatjana Oset: Letni načrt nakupa knjižničnega gradiva 2010

Kazalo:

01.00. Poslanstvo splošne knjižnice

02.00. Vsebinski kriteriji nakupa gradiva

03.00. Cilji nakupa v letu 2010

- 03. 01. Informacijske, izobraževalne, raziskovalne in kulturne potrebe okolja
- 03. 02. Razvijanje branja, bralne kulture in informacijske pismenosti
- 03. 03. Upoštevanje značilnih potreb okolja
- 03. 04. Posebne potrebe okolja
- 03. 05. Aktualnost knjižničnega gradiva
- 03. 06. Načrtovano število enot knjižnega gradiva
- 03. 07. Načrtovano število tekočih naslovov in informativnega periodičnega tiska v osrednji knjižnici
- 03. 08. Načrtovano povprečno število tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska v organizacijskih enotah
- 03. 09. Zastopanost knjižničnega gradiva na različnih medijih
- 03. 10. Načrtovano število enot neknjižnega gradiva na prebivalca
- 03. 11. Zastopanost različnih tematskih oziroma predmetnih področij
- 03. 12. Upoštevanje enake dostopnosti knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice

04.00. Zaključek

Poslanstvo knjižnice ima temelje v zadovoljitvi kulturnih potreb članov, po prebiranju kvalitetnih knjig in ostalem knjižničnem gradivu. Zaposleni pomagajo članom pri zadovoljitvi teh potreb s kakovostnimi nasveti, uporabniki lahko dobijo informacije tudi preko interneta.

Knjižnica zagotavlja ustrezen izbor knjižničnega gradiva v zbirki v skladu s svojim poslanstvom, ki je določeno v ustanovitvenem aktu.

Knjižnična zbirka je jedro knjižnice, zato je razvoj zbirke ena temeljnih knjižničnih dejavnosti v Knjižnici Šentjur.

Poslanstvo splošne knjižnice Šentjur izhaja iz temeljnih vrednot svobode, napredka in razvoja posameznika ter družbe, ki se lahko uresničujejo le z uveljavljanjem demokratičnih pravic in aktivno vlogo dobro obveščenih državljanov v družbi. Osnovni predpogoj predstavlja ustrezna izobrazba in prost dostop do znanja, idej, kulture in informacij. Splošna knjižnica, kot vrata lokalne skupnosti, do znanja nudi osnovne pogoje za vseživljenjsko učenje, samostojno sprejemanje odločitev in kulturni razvoj posameznika in družbenih skupin (IFLA/UNESCO Public Library Manifesto, 1994; UNESCO Manifest o splošnih knjižnicah, 1995). Storitve splošne knjižnice Šentjur so dostopne vsem posameznikom ne glede na raso, spol, starost, veroizpoved, narodnost, jezik ali socialni status. Knjižnica zagotavlja posebne storitve in gradivo posameznikom, ki ne morejo uporabljati storitev in gradiva, namenjenega večini prebivalstva: jezikovnim manjšinam, osebam s posebnimi potrebami, bolnikom, zapornikom itn. Kot temeljne naloge splošne knjižnice iz Manifesta izvajamo: oblikovanje in utrjevanje bralnih navad pri otrocih in odraslih, nudimo podporo samostojnemu in formalnemu izobraževanju, ustvarjamo možnosti za ustvarjalen razvoj osebnosti, spodbujamo domišljijo in ustvarjalnost pri otrocih ter mladini, širimo zavest o pomenu kulturne dediščine in razumevanja vrednosti umetnosti, znanstvenih dosežkov in inovacij, omogočamo dostop do kulturnih izrazov vseh poustvarjalnih umetnosti, spodbujamo medkulturni dialog in podpiramo različnost kultur, ohranjanje ustnega izročila, zagotavljamo dostop do vseh informacij o lokalni skupnosti za državljane, sodelujemo pri opismenjevanju, nudimo pomoč pri razvoju veščin informacijske in računalniške pismenosti, itn. (IFLA/UNESCO Public Library Manifesto, 1994; UNESCO Manifest o splošnih knjižnicah, 1995).

Izgradnja knjižnične zbirke temelji na nabavni politiki knjižnice, ki izhaja iz zakonskih podlag, ki predpisujejo tako kratkoročne kot dolgoročne prioritete pri izgradnji knjižnične zbirke; Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/01), Zakon o financiranju občin (Uradni list RS, št. 80/94 in 56/98) (ZFO), Akt o ustanovitvi JZ Knjižnice Šentjur (Uradni list RS, št. 29/2003, 75/2006, 46/2008), Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list RS, št. 73/2003, 70/2008), Uredba o osnovnih storitvah knjižnice (Uradni list RS, št. 29/03), Standardi za splošne knjižnice, katere morajo splošne knjižnice doseči do leta 2015, Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2008 ã 2011. Sredstva za izvajanje nabavne politike zagotavljajo: lokalne skupnosti Šentjur in Dobje, Ministrstvo za kulturo RS in Knjižnica Šentjur. Višina sredstev je določena v veljavnih finančnih dokumentih.

Knjižnica Šentjur je vključena v sistem COBISS kot aktivna članica.

02.00. Vsebinski kriteriji nakupa gradiva

02. 01. Upoštevanje informacijskih, izobraževalnih, raziskovalnih in kulturnih potreb okolja
02. 02. Razvijanje, spodbujanje branja, bralne kulture in informacijske pismenosti
02. 03. Upoštevanje značilnih potreb okolja Knjižnice Šentjur
02. 04. Upoštevanje posebnih potreb okolja in zagotavljanje dostopa do knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice, zagotavljanje dostopa do gradiva uporabnikom s posebnimi potrebami in oblikovanje posebnih zbirk knjižničnega gradiva
02. 05. Aktualnost knjižničnega gradiva s poudarkom na uveljavljanju izvirne slovenske ustvarjalnosti in zahtevnejših vsebin
02. 06. Zastopanost različnih vrst knjižničnega gradiva
02. 07. Zastopanost knjižničnega gradiva na različnih medijih
02. 08. Zastopanost različnih tematskih oz. predmetnih področij
02. 09. Omogočanje enake dostopnosti knjižničnega gradiva za vse prebivalce.

03.00. Cilji nakupa v letu 2010

Z nakupom želimo doseči kriterije Standardov za splošne knjižnice.
Vsebinski - kvalitativni kriteriji nakupa:

03. 01. **Informacijske, izobraževalne, raziskovalne in kulturne potrebe okolja**
Občini Šentjur in Dobje sodita med srednje razvite občine. Večinsko prebivalstvo je v starosti od 0 ã 45 let, temu sledi starost od 65 let dalje. Večina prebivalcev ima poklicno in srednjo izobrazbo, manj kot 5 odstotkov ima visoko izobrazbo in manj kot 6 odstotkov ima nedokončano osnovno šolo. Večina aktivnih članov knjižnice je v starosti do 45 let; predvsem osnovnošolci, srednješolci, študenti in zaposleni. Pri načrtovanju zbirke upoštevamo vse uporabnike knjižnice in pozornost namenjamo strokovnemu gradivu in vseživljenjskemu učenju, zasledovali bomo uravnoteženo zastopanost različnih strok in upoštevali socialno strukturo knjižničnih uporabnikov.
03. 02. **Razvijanje, spodbujanje branja, bralne kulture in informacijske pismenosti**
Poleg gradiva v slovenskem jeziku bomo kupovali gradivo tudi v jezikih, ki so sestavnih del predmetnikov osnovnih, srednjih in visokih šol: v angleškem, nemškem, italijanskem, francoskem, španskem, ruskem, srbskem, hrvaškem, latinskem in grškem jeziku. S temi gradivi bomo spodbujali učenje tujih jezikov.
Z nakupom želimo oblikovati knjižno zbirko, ki bo pokrivala kulturno in geografsko področje Slovenije, EU, Balkana, Amerike, Avstralije in drugih celin, s poudarkom na sodobnih avtorjih. Potrebe uporabnikov po spoznavanju drugih kulturnih sredin bomo uresničevali v obliki ur pravljič, delavnic, literarnih večerov, potopisov, predavanj, srečanj za razvijanje in spodbujanje bralne kulture in funkcionalne pismenosti (bralni krožki)...
Z nakupom elektronskih virov in baz bomo spodbujali informacijsko opismenjevanje in uporabnike motivirali za uporabo elektronskih baz IUS INFO, EBSCO, GROVE MUSIC, GVIN... in lokalnih gradiv v e-obliki. Informacijsko pismenost uporabnikov spodbujamo z samostojnim iskanjem gradiv po UDK sistemu in po elektronskih katalogih. Zato organiziramo delavnice, v katerih uporabnike naučimo iskanj, rezervacij in naročanja gradiva preko interneta. Pri teh oblikah izobraževanj sodelujemo z ostalimi javnimi zavodi in institucijami v občini.
03. 03. **Upoštevanje značilnih potreb okolja**
Oblikovali bomo kvalitetne in uravnotežene zbirke, ki bodo zadovoljile potrebe

in interese ciljnih skupin in zagotavljale razmerje med strokovnim in leposlovnim gradivom. V projekt nakupa bomo vključili 15 odstotkov naslovov publikacij v javnem interesu, s seznama publikacij JAK in kulture ter izdaje vsaj 50 slovenskih založb.

Ciljne skupine:

Predšolski otroci: (vzgojiteljice v sodelovanju s knjižnico v obliki knjižnih uric navajajo otroke in starše na uporabo različnih gradiv, ki jih ponuja knjižnica: knjižničarke v knjižnici in na enotah izvajajo ure pravljič z namenom privzgojiti otroku in družini potrebo po knjigi).

Pri izgradnji knjižnične zbirke za to skupino spremljamo aktualno slovensko produkcijo, predloge in izbor za »izvirno slovensko slikanico«, kvalitetne prevode in ponatise. Pri neknjižnem gradivu je naše vodilo kvaliteta vsebin, umetniška vrednost in kvaliteta materialov.

Osnovnošolci: v vseh šestih osnovnih šolah in treh podružnicah izvajajo program devetletke. Za nadstandardne vsebine programov in sodelovanje na različnih tekmovanjih učitelji in šolarji obiskujejo splošno knjižnico ali njene enote. Za obisk splošne knjižnice je v letnem delovnem načrtu za vse sedmošolce osnovnih šol načrtovan obisk splošne knjižnice. To je projekt z naslovom, »Izvirno leposlovno delo vsakemu sedmošolcu«. Z izvajanjem tega projekta vsakemu sedmošolcu predstavimo splošno knjižnico, ga včlanimo in ga uvajamo na obiskovanje osrednje knjižnice, ko bo postal srednješolec. Ob tem obisku šolarji prejmejo tudi leposlovno delo, ki ga je sofinancirala JAK, MK IN MZŠŠ. Izvajamo še druge projekte (MEGA kviz, Ti meni, jaz tebi priporočim dobro knjigo...), s katerimi želimo ohraniti oz. dvigniti bralno kulturo pri šolarjih.

Nakup za to starostno skupino temelji na pestrosti vsebin tudi v tujih jezikih, knjižnem in neknjižnem gradivu in serijskih publikacijah. Pri nabavi le-teh bomo zagotavljali ustrezno razmerje.

Srednješolci: so skupina, ki obiskujejo knjižnico največkrat zaradi iskanja točno določenih informacij ter podatkov, ki jih vključujejo v svoje referate, raziskovalne in seminarske naloge. Uporabljajo elektronske baze in vire, zato jih učimo uporabe le-teh. V Šentjurju je en srednješolski center, ki izobražuje dijake in študente za področja agronomije, živilstva in turizma. Zato pri nakupu in oblikovanju knjižne zbirke dajemo poudarek tovrstnim gradivom.

Študentje: pri izgradnji zbirke upoštevamo potrebe študentov različnih študijskih smeri. Kupujemo strokovno in znanstveno literaturo z vseh področij in tudi v tujih jezikih; vendar prevladujeta angleški in nemški jezik. Kupovali bomo dodatne izvode kvalitetnih leposlovnih del v okviru projektov Ministrstva za kulturo in raziskovalnih slovenskih institucij.

Odrasli in starejši: to je največja ciljna skupina naših uporabnikov, ki je kulturno, narodnostno in versko najbolj pestra. Njej je namenjen obsežen del zbirke in nakupa. Nakup za to skupino je usmerjen v strokovno gradivo, leposlovje in periodiko.

Civilni in kulturni prostor, lokalni mediji: pestrost društvene in ljubiteljske dejavnosti v občini in razvejano delovanje Glasbene šole skladatelj Ipvavcev, vključuje kreativno sodelovanje knjižnice z vsemi akterji v občini tako pri oblikovanju knjižnične zbirke, kot pri izvajanju dejavnosti, ki imajo za cilj tudi uporabo knjižnične zbirke. Pri nakupu bomo upoštevali izgradnjo zbirk domoznanskega gradiva za lokalne študije; zato bomo kupovali raznovrstna gradiva v različnih oblikah in na različnih nosilcih, v skladu s strokovnimi navodili za izgradnjo domoznanske zbirke.

03. 04. **Posebne potrebe okolja**
 Osnovnošolskega izobraževanja za otroke s posebnimi potrebami v občini ni. Varstveno delovni center, izvaja oblike varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji za duševno in telesno prizadete odrasle osebe. Sodelovanje med omenjenim zavodom in knjižnico poteka v obliki rednih obiskov knjižnice. Varovanci iščejo predvsem neknjižno gradivo na vseh medijih. Invalidi imajo možnost obiskovanja knjižnice z dvigalom in dostop z invalidskim vozičkom do vseh prostorov. Po naročilu jim pošljemo gradivo na dom. Pri nabavi gradiva upoštevamo posebne potrebe naših uporabnikov; slepoto, slabovidnost, disleksijo, gluhonemost... Zato kupujemo zvočno gradivo, gradivo s povečanim tiskom, v Braillovi pisavi, ki je na razpolago na slovenskem knjižnem trgu. Izvajamo vodene ogleda po knjižnici za uporabnike s posebnimi potrebami.
- 03.05. **Aktualnost knjižničnega gradiva**
 V letu 2008 je bila dokončno izvedena inventura knjižničnega gradiva v vseh oddelkih in enotah. Začetek inventure knjižničnega gradiva je v letu 2006. Inventuro gradiva smo izvajali postopoma. Odpis gradiva zaradi inventurnega primanjkljaja, poškodovanosti in neaktualnosti je bil 1011 enot v letu 2008. Za aktualnost knjižnične zbirke bomo v letu 2010 skrbeli z nakupom sodobnega knjižničnega gradiva in z nakupi ali darovi iskanega starejšega gradiva, v skladu s Pravilnikom o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe. Izločanje knjižničnega gradiva, v skladu s Standardi in Navodili NUK-a o izločanju in odpisu gradiva, bo tudi povečalo aktualnost zbirke.
03. 06. **Načrtovano število enot knjižnega gradiva**
 V letu 2010 načrtujemo nakup oziroma prirast gradiva 0,25 enote na prebivalca, to je 4.938 enot. Nakup je načrtovan v skladu s kriteriji Standardov in Nacionalnega programa za kulturo.
03. 07. **Načrtovano število tekočih naslovov in informativnega periodičnega tiska v osrednji knjižnici**
 V Knjižnici Šentjur smo imeli v letu 2008 naročenih 92 tekočih naslov časnikov in časopisov. V letu 2010 bomo v nakup vključili nove naslove informativno periodičnega tiska in zbirko dvignili na 100 naslovov.
03. 08. **Načrtovano povprečno število tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska v organizacijskih enotah**
 Na enotah imamo v povprečju 9 naslovov informativno periodičnega tiska. Pri nakupu za leto 2010 bomo povečali število naslovov na 25.
03. 09. **Zastopanost knjižničnega gradiva na različnih medijih**
 Pri nakupu bomo zasledovali zastopanost knjižnega gradiva tudi na medijih, ki so drugačni od pisne podlage: CD, CD-romi, zvočni zapisi, multimedijske predstavitve, kartografska in notna gradiva, didaktične igrače... Gradivo bomo locirali v osrednji knjižnici in enotah. Ta segment nakupa vsebuje tudi on-line podatkovne baze, z možnostjo oddaljenega dostopa.
03. 10. **Načrtovano število enot neknjižnega gradiva na prebivalca**
 V letu 2010 načrtujemo nakup 0,025 enot neknjižnega gradiva na prebivalca, to je 10 odstotkov nakupa ali več.
03. 11. **Zastopanost različnih tematskih oziroma predmetnih področij**
 Kupovali bomo gradiva različnih tematskih področij. Del kriterijev nakupa je zapisan v »vsebinskih kriterijih za oblikovanje nakupa«. Upoštevali bomo strokovna priporočila za doseganje posameznih razmerij kot vsebin. Nakup bo načrtovan v razmerju naslovov med strokovnim gradivom in leposlovnim: 60 odstotkov stroke : 40 odstotkov leposlovja; načrtovano razmerje deležev naslovov za otroke in mladino: 30 odstotkov mladina : 70 odstotkov odrasli.

03. 12. **Upoštevanje enake dostopnosti knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice**
 Knjižnično gradivo je uporabnikom prosto dostopno, razen v primeru strokovno utemeljenih izjem. Gradivo je pregledno označeno in razporejeno:

- strokovno in leposlovno gradivo je razvrščeno v skladu s sistemom univerzalne decimalne klasifikacije,
- drugo gradivo z upoštevanjem posebnosti knjižničnega gradiva. V oddelkih za mladino je leposlovno knjižnično gradivo razvrščeno po starostnih stopnjah.

Gradivo bomo proporcionalno locirali v osrednjo knjižnico in enote: Dobje, Ponikva, Planina in Dom starejših Šentjur. V nakup bomo vključili vsaj 15 odstotkov naslovov publikacij v javnem interesu in s tem omogočili uveljavljanje izvirne slovenske ustvarjalnosti in zahtevnejših vsebin.

03. 12. 01. **Načrtovano tedensko število ur odprtosti osrednje knjižnice**
 Osrednja knjižnica bo odprta 50 ur tedensko.

03. 12. 02. **Načrtovan delež odprtosti organizacijskih enot v skladu z določbami Uredbe**
 Načrtujemo delež odprtosti enot v 100 odstotni pokritosti.

03. 12. 03. **Načrtovan delež organizacijskih enot z dostopom do vzajemnega kataloga**
 Dostop do vzajemnega kataloga v letu 2010 bo 100 odstoten.

03. 12. 04. **Načrtovani obrat izposoje knjižnične zbirke OK**
 Obrat izposoje je bil v letu 2008 2,63 odstoten; za prihodnje leto načrtujemo dvig na 3,00 odstotke. Dvig izposoje načrtujemo z novimi projekti, ki bodo dvignili izposajo gradiva (bralna značka).

03. 12. 05. **Načrtovano število včlanjenih prebivalcev**
 Odstotek včlanjenih prebivalcev je 21,55 odstotkov. V letu 2010 načrtujemo dvig članstva na 30 odstotkov. To bomo dosegli z doslednim upoštevanjem poslovnika pri članih, da izkaznica ni prenosljiva na drugo osebo.

04. 00. 04. 00. ZAKLJUČEK

Z nakupom želimo zagotoviti dostopnost raznovrstne in kakovostne založniške produkcije v knjižnični mreži Knjižnice Šentjur in posodabljati knjižnično zbirko na vseh medijih. Upoštevali bomo strokovna priporočila o sestavi in obsegu knjižnične zbirke ter zagotavljali kakovost knjižnega gradiva, njegovo aktualnost in prilagojenost potrebam uporabnikov in ciljem kulturne politike RS.

Tatjana Oset

Pripravila:

Tatjana Oset, direktorica,
 v Šentjurju, decembra 2009